

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Вартовник Іван Михайлович**, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», працює проєктним координатором у ГО «Український незалежний центр політичних досліджень» у м. Київ, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, м. Київ, від «09» липня 2026 року № 380-34 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради

Сергія ДАНИЛЕНКА, доктора політичних наук, професора, завідувача кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Рецензентів

Юлії ЦИРФИ, кандидата політичних наук, доцента, доцента кафедри міжнародного регіонознавства Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Сергія АВЕР'ЯНОВА, кандидата політичних наук, асистента кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Офіційних опонентів Оксани ВІВЧАР, доктора економічних наук, професора, професора кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Західноукраїнського національного університету, заслуженого діяча науки і техніки України;

Ірини КРУПЕНІ, кандидата політичних наук, доцента, доцента кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

на засіданні «09» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» **Вартовнику Івану Михайловичу** на підставі публічного захисту дисертації

«Кооперативна безпека АСЕАН в Азійсько-Тихоокеанському регіоні» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Дисертацію виконано в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: **Олена КОВТУН**, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та містить нові науково обґрунтовані результати, а саме:

Уперше:

- запропоновано комплексний огляд концепції кооперативної безпеки з урахуванням її особливостей у застосуванні до Азійсько-Тихоокеанського регіону;
- виявлено онтологічний поступ кооперативної безпеки АСЕАН в цілому та її інституціоналізованих механізмів співробітництва: Регіонального Форуму АСЕАН, Саміту країн Східної Азії, Зустрічі міністрів оборони АСЕАН Плюс, «АСЕАН+1» та «АСЕАН+3»;
- розроблено періодизацію розвитку кооперативної безпеки АСЕАН;
- проаналізовано документальну базу АСЕАН на предмет елементів кооперативної безпеки із застосуванням контент-аналізу;
- представлено періодизацію та поступ Політико-Безпекової спільноти АСЕАН, а також інструментів кооперативної безпеки АСЕАН в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, а саме: Регіонального Форуму АСЕАН, Саміту країн Східної Азії, Зустрічі міністрів оборони АСЕАН Плюс та форматів партнерств «АСЕАН+1» та «АСЕАН+3».

Поглиблено:

- підхід до періодизації діяльності Асоціації країн Південно-Східної Азії;
- способи аналізу безпекової діяльності АСЕАН у Південно-Східній Азії та ширшому Азійсько-Тихоокеанському регіоні;
- розуміння позиціонування АСЕАН та її держав-членів стосовно територіальних спорів у Південно-Китайському морі;
- розуміння обмежень режиму кооперативної безпеки АСЕАН крізь призму територіальних спорів у Південно-Китайському морі.

Набули подальшого розвитку:

- дослідження основних механізмів АСЕАН, що забезпечують просування політики безпеки АСЕАН в Азійсько-Тихоокеанському регіоні;
- виокремлення особливостей діяльності АСЕАН у рамках Регіонального форуму АСЕАН, Саміту країн Східної Азії, Зустрічі міністрів оборони АСЕАН Плюс, а також форматів «АСЕАН+1» та «АСЕАН+3»;
- обґрунтування провідної ролі АСЕАН у становленні та поступі безпекової архітектури в Азійсько-Тихоокеанському регіоні та дослідження потенціалу зміцнення цієї ролі;
- дослідження впливу територіальних спорів у Південно-Китайському морі на можливість АСЕАН ефективно проводити політику безпеки на основі своїх механізмів кооперативної безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 1 стаття у студентському віснику та 8 праць у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Усі статті відповідають темі дисертації згідно з отриманими науковими результатами відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Статті опубліковані не більше однієї в одному випуску (номері) наукового видання:

1. Kovtun O. Y., Vartovnyk I. M. The South China Sea Dispute as a Threat to ASEAN Cooperative Security in the Asia-Pacific Region. *Actual Problems of International Relations*. 2023. № 156. P. 11–20. URL: <https://doi.org/10.17721/apmv.2023.156.1.11-20>.
2. Kovtun O. Y., Vartovnyk I. M. ASEAN Regional Forum as a Cooperative Security Mechanism. *Actual Problems of International Relations*. 2024. № 159. P. 46–53. URL: <https://doi.org/10.17721/apmv.2024.159.1.46-53>.
3. Вартовник І. Поступ концепції кооперативної безпеки та особливості її застосування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. *Society and Security*. 2025. № 2(8). С. 14–21. URL: [https://doi.org/10.26642/sas-2025-2\(8\)-14-21](https://doi.org/10.26642/sas-2025-2(8)-14-21).
4. Вартовник І. Становлення та розвиток Політико-Безпекової Спільноти АСЕАН. 2025. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Міжнародні відносини*. 60(1), С. 90–95. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/1-60/90-95>.
5. Вартовник І. Формування кооперативної безпеки АСЕАН у XX столітті. *Society and Security*. 2025. № 5(11). С. 8–18. URL: [https://doi.org/10.26642/sas-2025-5\(11\)-8-18](https://doi.org/10.26642/sas-2025-5(11)-8-18).
6. Вартовник І. «АСЕАН+1» як механізм кооперативної безпеки АСЕАН в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Міжнародні відносини*. 2025. № 2 (61). С. 55–64. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/2-61/55-64>.

У дискусії взяли участь голова, офіційні опоненти, рецензенти та висловили зауваження:

Сергій ДАНИЛЕНКО, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Оксана ВІВЧАР, доктор економічних наук, професор, професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Західноукраїнського національного університету, заслужений діяч науки і техніки України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Відсутнє окреме теоретичне визначення категорій «м'яка»/«жорстка» безпека та «традиційні»/«нетрадиційні» виклики з чіткими критеріями віднесення; прикордонні явища (піратство в Малакській протоці тощо) залишаються некласифікованими – попри те, що саме на цій дихотомії побудовано гіпотезу про асиметричну ефективність кооперативної безпеки АСЕАН.

2. Наведено визначення режиму кооперативної безпеки (с. 28 дисертаційного дослідження), але в роботі фігурує одразу кілька режимів кооперативної безпеки АСЕАН (ДДСПСА, ДВЯЗЗПСА, механізми РФА/СкСА/ЗМОА+); співвідношення між ними – ієрархія, функціональне розмежування чи часткове дублювання – не розкрито, як і те, чи є множинність ознакою інституційної глибини, чи симптомом фрагментації.

3. «Кооперативна безпека 2.0» П. Еванса згадана і віднесена до перспективних напрямів (с. 45–46, 177 дисертаційного дослідження), але лишається без авторських пропозицій щодо її елементів.

Ірина КРУПЕНЯ, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Вибір «АТР» замість «ІТР» аргументовано інституційно-хронологічно, але не враховано змістову відмінність (АТР – економіко-інтеграційна оптика, ІТР – від початку геополітично-безпекова); сам автор оперує ОАІТР 2019 як «найновішим етапом екстраполяції» – доречним було б чіткіше розмежування після 2019 р. і контент-аналіз частотності обох понять.

2. Четвертий етап періодизації (1998 – дотепер) охоплює понад чверть століття і є внутрішньо неоднорідним (наслідки кризи 1997–98 рр., Хартія 2008, загострення в ПКМ після 2012, переворот у М'янмі 2021), тому детальніша субперіодизація розвитку кооперативної безпеки АСЕАН після 1998 року була б доречною, щоб показати якісні зрушення у ХХІ столітті.

3. Підрозділ 2.2 щодо «АСЕАН+1» і «АСЕАН+3» здебільшого описовий; бракує аналітичного занурення саме в безпекову складову діалогових форматів,

а частина про Україну виграла б від конкретних кроків, побудованих на порівнянні з досвідом секторальних діалогових партнерів АСЕАН.

4. Розділ 3 спирається на тенденції, тоді як конфлікт у Південно-Китайському морі останніми роками демонструє ескалаційну динаміку (Філіппіни–КНР, В'єтнам–КНР); ілюстративні приклади наочно підтвердили б тезу про недієвість незобов'язуючої Декларації про поведінку сторін у Південно-Китайському морі від 2002 року.

Сергій АВЕР'ЯНОВ, кандидат політичних наук, асистент кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Термін «м'яка безпека» вживається епізодично й не отримує окремого визначення, яке відмежувало б його від суміжного, але змістовно іншого поняття «м'яка сила». Аналогічної уваги потребує категорія «еквілібріум»: вона послідовно застосовується для опису балансу впливів між США і КНР на регіональному рівні, однак залишається нерозкритим, чи застосовна вона до внутрішнього балансування інтересів гетерогенних держав-членів усередині самої Асоціації країн Південно-Східної Азії. Потрібне розмежування зовнішнього (міжсистемного) та внутрішнього (внутрішньоасеанівського) еквілібріуму.

2. Поняття «Шлях АСЕАН» обґрунтовано подано як нормативну основу нейтралітету й невтручання, але більшість держав-членів АСЕАН мають двосторонні оборонні зв'язки з позарегіональними акторами, включно з формальними військовими альянсами Філіппін і Таїланду зі США. Як колективний принцип нейтралітету узгоджується на практиці з наявністю таких альянсів? Аналіз напруги між колективною нормою та індивідуальною безпековою поведінкою дозволив би точніше окреслити реальні межі нейтралітету АСЕАН.

3. Наскільки в інтересах України – держави, що потребує не стриманого нейтралітету, а активного міжнародного втручання та підтримки, – лобіювати поглиблення інституційної співпраці з організацією, чия нормативна основа побудована на принциповій відмові від втручання у справи інших держав? У роботі не зазначено критичної рефлексії щодо меж практичної користі такого партнерства для держави у стані повномасштабної війни.

Юлія ЦИРФА, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного регіонознавства Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. По-перше, теоретичною основою заявлено неоліберальну парадигму, водночас концептуальним стрижнем є розрізнення «гроціанського» і «кантіанського» різновидів кооперативної безпеки, яке тісніше пов'язане з раціоналістичною традицією англійської школи (Г. Булл), ніж із класичним неоліберальним інституціоналізмом. Робота виграла б від експлікації

теоретичного містка між цими традиціями або обґрунтування їх поєднання в межах єдиної аналітичної рамки.

2. По-друге, попри заявлений діапазон 1967–2025 рр., виклад місцями надмірно історичний: основний масив аналітичного матеріалу, особливо в першому розділі, зосереджено на 1970–1990-х рр., тоді як події останнього десятиліття розкрито менш деталізовано. Зокрема, ситуація в М'янмі після перевороту 2021 р. згадується побіжно й лише в контексті дипломатичних заходів позарегіональних партнерів (Японії, Великої Британії), тоді як роль самої АСЕАН залишилася поза увагою. Цей кейс дозволив би перевірити гіпотезу не лише на територіальних спорах у Південно-Китайському морі, а й на матеріалі внутрішньополітичної кризи в державі-члені АСЕАН.

3. По-третє, практичні рекомендації щодо співпраці України з АСЕАН зосереджені на політико-дипломатичному та парламентському треках, тоді як економічний вимір розкрито менш докладно – без конкретних показників чи прогнозних оцінок торговельного обороту та інвестиційного потенціалу за окремими державами-членами. Зазначення таких кількісних орієнтирів зробило б рекомендації більш придатними для безпосереднього використання профільними органами виконавчої влади.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Вартовнику Івану Михайловичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

С. Даниленко

Сергій ДАНИЛЕНКО

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА
11.09

[Handwritten signature]